

Bruselj, 1.6.2016
COM(2016) 358 final

Sveženj o standardizaciji

**SPOROČILO KOMISIJE EVROPSKEMU PARLAMENTU, SVETU, EVROPSKEMU
EKONOMSKO-SOCIALNEMU ODBORU IN ODBORU REGIJ**

EVROPSKI STANDARDI ZA 21. STOLETJE

{SWD(2016) 186 final}

EVROPSKI STANDARDI ZA 21. STOLETJE

Evropski standardi prispevajo k povezovanju enotnega trga in posledično k zagotavljanju ustvarjanja delovnih mest, splošni rasti gospodarstva EU, večji konkurenčnosti, inovacijam in vodilnemu položaju v industriji. Poglobitev enotnega trga pomeni razširitev enotnih pogojev delovanja za gospodarske subjekte, predvsem s tehničnim usklajevanjem.

Pri blagu in storitvah ter informacijski in komunikacijski tehnologiji (IKT) se je izkazalo, da so standardi prilagodljiv način izboljšanja kakovosti in varnosti ter preglednosti in interoperabilnosti, znižanja stroškov in odprtja trgov za podjetja, zlasti MSP. Koristijo potrošnikom, podjetjem in družbi na splošno.

Ekonomski podatki kažejo, da dobro delujoč sistem standardizacije prinaša rast BDP (glej stran 3 v nadaljevanju). Določanje standardov v Evropi večinoma vodi industrija. Medtem ko [standarde razvijajo organizacije za standardizacijo](#), pa lahko trg tudi preprosto sprejme [tehnične specifikacije](#), ki jih je razvilo eno podjetje ali pa so jih razvili organi, dejavni na področju, tj. panožne organizacije.

Regulator lahko v zakonodaji opredeli bistvene zahteve in od evropskega sistema za standardizacijo zahteva, naj za posredno sklicevanje razvije prostovoljne evropske standarde, za katere po njihovi objavi v Uradnem listu Evropske unije velja domneva o skladnosti (ali varnosti). Tako lahko učinkovit sistem standardizacije temelji le na tesnem partnerstvu med regulatorjem, organi za standardizacijo in industrijo.

Standard je prostovoljni tehnični dokument, ki gospodarskim subjektom v vrednostni verigi poenostavlja interoperabilnost. Na primer standardi o velikosti papirja (A3, A4, A5 itd.) olajšujejo interakcijo med potrošniki, izdelovalci papirja in kuvert, tiskarnami in proizvajalci fotokopirnih strojev. Standard prinaša prepoznavnost in tehnično varnost, kar je temeljni pogoj za naložbe gospodarskih subjektov.

Evropski sistem za standardizacijo je do zdaj uspešno izdajal visokokakovostne in učinkovite standarde ter hkrati Evropo umeščal na svetovno prizorišče. Industrija podpira razvoj evropskih standardov ter njihovo redno in dejavno revizijo, da bi se upoštevale najsodobnejše tehnologije. Poleg tega stalno poteka interakcija med evropsko in mednarodno standardizacijo: včasih se evropski standardi predlagajo mednarodnim organizacijam za standardizacijo, včasih pa mednarodni standardi postanejo evropski standardi. Ta dialog je pomemben, saj podjetja, zlasti MSP, tako lažje prodrejo na svetovni trg.

Vendar pa se standardizacijsko okolje spreminja. Nove tehnologije in vse večje povezovanje digitalnih rešitev v industrijske svetovne vrednostne verige ter hitro razvijajoč se mednarodni okvir pritiskajo na evropski sistem za standardizacijo, ki ga je še vedno mogoče finančno podpreti, da bi bolj prispeval k delovnim mestom in rasti v EU. Potreben je nov zagon za učinkovito odzivanje na potrebe industrije, potrošnikov in drugih deležnikov po standardih. Na podlagi tega novega zagona bo Evropa prav gotovo ostala svetovno središče standardizacije. V nasprotnem primeru bi se standardi namreč postavljali kje drugje, Evropa pa bi izgubila priložnosti, da izkoristi ugodnosti prvega predlagatelja.

Zato skupna pobuda za standardizacijo, kot je bilo predvideno na podlagi strategije za enotni trg, določa inovativen način izpolnitve teh prednostnih nalog z odprtim javno-zasebnim sodelovanjem.

V tem sporočilu Komisija določa svojo vizijo za en sam učinkovit evropski sistem za standardizacijo, ki se prilagaja spreminjajočemu se okolju, podpira več politik ter podjetjem, potrošnikom in delavcem prinaša koristi.

V sporočilu je v okvir postavljena tudi skupna pobuda za standardizacijo kot neposredni rezultat strategije za enotni trg. Spremljajo ga dokumenti, v katerih se preučujejo različni vidiki evropske standardizacije, na primer poročilo o vrednotenju, letni program dela Unije za leto 2017 in dokument o standardih za storitve.

Uredba (EU) št. 1025/2012 o evropski standardizaciji (v nadaljnjem besedilu: Uredba) določa pravni okvir za dolgoletno partnerstvo med EU, državami članicami, organizacijami in organi za standardizacijo, socialnimi in družbenimi deležniki, vključno s tistimi, ki zastopajo invalide, ter uporabniki standardov.

Danes predstavljena vizija izhaja iz vrednotenja tega okvira¹ na podlagi programa ustreznosti in uspešnosti predpisov (REFIT)² ter obsežnih javnih posvetovanj³, na katerih je bilo ugotovljeno, da evropski standardizacijski sistem dobro izpolnjuje cilje, ki jih od njega pričakuje zakonodajalec,⁴ hkrati pa se priporoča izboljšano vključevanje v evropski sistem za standardizacijo, več interakcije in boljše komuniciranje znotraj sistema.

Komisija je v odgovor na te razpise ter za okrepitev partnerstva med evropskimi institucijami in evropsko skupnostjo za standardizacijo v strategiji za enotni trg⁵ napovedala, da namerava začeti skupno pobudo za standardizacijo, ki bo javne in zasebne institucije in organizacije povezala v postopku sodelovalnega dialoga. Skupni cilj je spodbujati evropsko središče za standardizacijo z vplivom po vsem svetu, v katerem se standardi razvijajo pravočasno, odprto, pregledno in vključujoče, podpirati in spodbujati inovacije za vse ter povečati konkurenčnost evropskih podjetij v vse bolj svetovnih vrednostnih verigah.⁶

Skupno pobudo dopolnjujeta dva druga dokumenta, v katerih so konkretnije obravnavana ključna področja za standardizacijo z medsektorskim učinkom na gospodarski razvoj: sporočilo Evropske komisije z naslovom „*Prednostne naloge na področju standardizacije IKT za enotni digitalni trg*“, ki je bilo aprila 2016⁷ sprejeto kot del svežnja o posodobitvi tehnologij enotnega digitalnega trga in javnega sektorja (v nadaljnjem besedilu: aprilsko sporočilo o standardih IKT), in poseben dokument o standardih za storitve, ki je del tega svežnja.

Tako bodo nove oblike sodelovanja določile nove dobre prakse za prožnejši in dejavnejši pristop v skladu z načeli boljšega pravnega upravljanja⁸.

Komisija v podporo novi viziji o standardih in skladno s skupno pobudo za standardizacijo predlaga začetek **medinstitucionalnega dialoga**, vključno s povezanim letnim poročanjem, s katerim se ohranja raznovrstnost različnih področij, z Evropskim parlamentom, Svetom, Ekonomsko-socialnim odborom in Odborom regij o izvajanju politike EU za standardizacijo

¹ Del tega svežnja je poročilo iz člena 24.

² Program ustreznosti in uspešnosti predpisov (REFIT): Stanje in obeti, COM(2014) 368 final z dne 18. junija 2014.

³ Neodvisen pregled evropskega standardizacijskega sistema, ISBN: 978-92-79-46201-6; DOI: 10.2873/720891; ET-01-15-151-EN-N.

⁴ Z Uredbo se usklajuje prej razdrobljena zakonodaja o standardizaciji, njeno področje uporabe se razširja na storitve in standardizacijske dokumente, ki niso standardi, in, nazadnje, družbeni deležniki in MSP se bolje vključujejo v sistem. Na podlagi vrednotenja REFIT se zdi okvir ustrezen namenu, pozornost pa je preusmerjena v način, kako lahko izvajanje Uredbe najbolje podpira deset prednostnih nalog Komisije. Uredba je začela veljati pred kratkim, zato njenega popolnega naknadnega vrednotenja ni bilo mogoče izvesti, saj se celotni cikel standardizacije, kot ga je Komisija zahtevala od leta 2013, še ni končal. Ne glede na to je neodvisni pregled, ki je bil ključni del vrednotenja REFIT, med deležniki vzbudil veliko zanimanja. Glavni pomisleki se nanašajo na dejstvo, da bi moral evropski sistem za standardizacijo povečati sodelovanje in zastopanost deležnikov.

⁵ COM(2015) 550 final.

⁶ Vključujoči postopki pomembno prispevajo k temu, da standardi ne pomenijo pretiranih stroškov usklajevanja in certificiranja ali tveganja, da bo ovirana konkurenca.

⁷ COM(2016) 176 final.

⁸ COM(2015) 215 final; http://ec.europa.eu/smart-regulation/better_regulation/key_docs_en.htm.

in prispevku evropskih standardov k politikam EU na splošno ter zlasti k ustvarjanju delovnih mest, konkurenčnosti in rasti.

1. STANDARDI SO POMEMBNI

... ker spodbujajo inovacije

V preteklosti se je za standarde včasih štelo, da zavirajo inovacije. Dejansko pa jih spodbujajo: omogočajo zgodnje uvajanje inovativnih proizvodov in storitev na trg, zlasti če standardi namesto uporabe posebnih proizvodov ali postopkov obravnavajo merila učinkovitosti, ter prenos tehnologije in pospešujejo raziskave. Običajno zagotavljajo tudi interoperabilnost različnih naprav in storitev, s čimer omogočajo, da ena inovacija dopolnjuje in nadgrajuje druge inovacije. Zaradi standardizacije se lahko različni posamezniki, podjetja in institucije usklajujejo v zvezi z določeno tehnologijo ali metodologijo. Ko so standardi razviti, običajno v okviru evropskih organizacij za standardizacijo, so dragocen prispevek za nadaljnje inovacije, kar pomeni ustvarjanje novih proizvodov in storitev. Z vključujočimi postopki inovacij na podlagi Uredbe se poskrbi, da so standardi v prid razvijalcem standardov in njihovim uporabnikom, kar pripomore k temu, da so standardi sredstvo za odprte trge in inovacije.

... ker povečujejo kakovost in varnost

Standardi tudi izboljšujejo kakovost in varnost proizvodov in storitev, kar koristi potrošnikom, delavcem, podjetjem in družbi na splošno. Zdravstveni, varnostni in okoljski standardi opredeljujejo značilnosti številnih proizvodov in storitev.

... ker omogočajo delovna mesta in rast

Standardi so ključnega pomena za delovna mesta in rast v Evropi. Ustrezno delujoče standardizacijsko okolje je nujno za konkurenčnost. Več nacionalnih študij kaže, da standardi pozitivno vplivajo na gospodarsko rast in konkurenčnost. Študije, na primer iz Francije⁹, Nemčije¹⁰ in Združenega kraljestva¹¹, potrjujejo, da standardizacija zvišuje BDP države. Učinek standardov na rast se v Franciji ocenjuje na 0,8 %, v Združenem kraljestvu na 0,3 %, v Nemčiji pa na 0,9 % BDP. Izraženo v denarju: nemški organ za standardizacijo DIN ocenjuje, da samo v Nemčiji standardi letno ustvarijo do 17 milijard EUR. Še ena nedavna študija iz Združenega kraljestva prav tako potrjuje, da uporaba standardov koristi nacionalnemu gospodarstvu: standardi so prispevali k približno 11 milijardam od 40 milijard EUR, kolikor je leta 2013 znašala rast BDP (cene iz leta 2014), in približno 8,5 milijarde EUR k izvozu Združenega kraljestva. Ista študija kaže, da standardi pripomorejo k izboljšanju kakovosti, pri čemer je 70 % sodelujočih navedlo, da se je zaradi standardov kakovost proizvodov in storitev izboljšala.¹²

... ker podpirajo svetovne vrednostne verige

Standardi podpirajo tudi svetovne vrednostne verige, ker lahko odpirajo trge za podjetja zunaj EU: Evropski in nacionalni organi za standardizacijo sodelujejo z mednarodnimi organizacijami za standardizacijo, kot sta ISO in IEC, da bi razvili mednarodne standarde, ki se uporabljajo po vsem svetu.

⁹ AFNOR (2016): Economic Impact of Standardisation (Ekonomske učinke standardizacije), januar 2016. Pariz, Francija; AFNOR (2009): The Economic Impact of Standardization – Technological Change, Standards and Long-Term Growth in France (Ekonomske učinke standardizacije – tehnološke spremembe, standardi in dolgoročna rast v Franciji).

¹⁰ DIN (2000): Economic Benefits of Standardization (Ekonomske koristi standardizacije), 3 zvezki. Berlin: Beuth. (Posodobitev iz leta 2011).

¹¹ DTI (2005): The Empirical Economics of Standards (Empirična ekonomija standardov), DTI ECONOMICS PAPER ŠT. 12. London.

¹² British Standards Institution (BSI), „The Economic Contribution of Standards to the UK Economy“ (Ekonomske prispevek standardov h gospodarstvu Združenega kraljestva), 2015.

Iz vseh teh razlogov so pozivi za standarde del različnih politik EU od energetske unije do podnebnih ukrepov in od krožnega gospodarstva do enotnega digitalnega trga.

... ker evropski postopek standardizacije prevlada nad drago razdrobljenostjo na enotnem trgu

Evropski sistem za standardizacijo temelji na dolgoletnem in uspešnem javno-zasebnem partnerstvu med evropskimi in nacionalnimi organi za standardizacijo kot predlagatelji standardov, pri čemer Komisija uporablja evropsko standardizacijo za podpiranje izvajanja zakonodaje in politik Unije, uporabljajo pa jih tudi industrija, MSP, delavci, okoljske organizacije in skupine državljanov. Je sistem, ki temelji na zasebnem sektorju¹³ ter zajema standardizacijo proizvodov in storitev po različnih panogah. Sam postopek določanja standardov temelji na načelih STO¹⁴ ter vključevanju MSP in družbenih deležnikov¹⁵. Ker pričakovano uvajanje inovacij na trg temelji na konsenzu, se lahko inovativni proizvodi uveljavijo na trgu z nižjimi proizvodnimi stroški.

Uredba priznava tri evropske organizacije za standardizacijo (CEN, Cenelec, ETSI). Ukvarjajo se z različnimi vrstami proizvodov, materialov, storitev in postopkov (CEN), področjem elektrotehnike (Cenelec) oziroma informacijsko in komunikacijsko tehnologijo (ETSI).

„Evropski standardi“ so prostovoljni, vodijo jih trgi, sprejemajo pa evropske organizacije za standardizacijo: nadomeščajo nasprotujoče si nacionalne standarde v vseh 28 državah članicah. To olajšuje poslovanje podjetij, zlasti MSP. Pomembna značilnost evropskih standardov je tudi, da se redno posodablja, da se vključita najsodobnejše znanje in tehnologija. Trenutno obstaja približno 20 000 evropskih standardov, ki sta jih CEN in Cenelec razvila za proizvode in storitve, ter 35 000 standardizacijskih dokumentov, ki jih je pripravil ETSI.

„Harmonizirani evropski standardi“ so posebna vrsta evropskih standardov, ki so jih evropske organizacije za standardizacijo razvile kot odziv na zahteve za standardizacijo („mandati“)¹⁶, ki jih je Komisija izdala za uporabo usklajene zakonodaje Unije. Ko se usklajeni standardi objavijo v Uradnem listu Evropske unije,¹⁷ imajo podjetja iz EU, ki se odločijo za njihovo uporabo, korist od „domneve o skladnosti“ glede zahtev, določenih v ustrezni evropski zakonodaji¹⁸. Brez dodatnih ovir lahko tržijo svoje proizvode ali storitve na celotnem enotnem trgu in tako dosežejo več kot pol milijarde potencialnih potrošnikov. Trenutno obstaja 4 000 harmoniziranih evropskih standardov, ki sta jih razvila CEN in Cenelec, in skoraj 500 harmoniziranih standardov, katerih avtor je ETSI.

2. STANDARDI SKUPAJ: ENOTNA PLATFORMA, KI SLUŽI VEČ POLITIKAM

Zaradi hitro razvijajočih se tehnoloških ciklov, večje zapletenosti in več interakcije v industrijskih sistemih, brisanja meja med proizvodi, storitvami in IKT ter diverzifikacije

¹³ Uvodna izjava 2 Uredbe (EU) št. 1025/2012: „Evropsko standardizacijo organizirajo za namene zadevnih zainteresiranih strani zainteresirane strani same, in sicer na podlagi nacionalne zastopanosti (Evropski odbor za standardizacijo (CEN) in Evropski odbor za standardizacijo v elektrotehniki (Cenelec) in neposrednega sodelovanja (Evropski inštitut za telekomunikacijske standarde (ETSI))“.

¹⁴ Preglednost, odprtost, nepristranskost in konsenz, učinkovitost in pomembnost, skladnost, razvojna razsežnost („WTO Agreements Series“ (Serijski sporazumi STO) – Tehnične ovire za sklepe o trgovini in priporočila, ki jih je odbor TBT sprejel od 1. januarja 1995, del 1: Sklepi in priporočila, https://www.wto.org/english/res_e/publications_e/tbtttrade_e.pdf).

¹⁵ Organizacije iz Priloge III, Uredba (EU) št. 1025/2012.

¹⁶ Člen 10 Uredbe (EU) št. 1025/2012.

¹⁷ V skladu s členom 10 Uredbe.

¹⁸ Ta izjava se večinoma nanaša na evropske standarde, ki so bili razviti ob uporabi direktive o splošni varnosti proizvodov (Direktiva 2001/95/ES) in po objavi katerih v Uradnem listu Evropske unije velja domneva o varnosti.

poslovnih modelov so sedanji regulativni sistemi pod pritiskom. Enako velja tudi za evropski sistem za standardizacijo.

Zaradi takih izzivov je za pripravo najsodobnejših standardov, ki podpirajo potrebe trga in javne politike, potreben učinkovit, odprt, pregleden, vključujoč in prožen evropski sistem za standardizacijo, ki gospodarskim subjektom zagotavlja predvidljiv in stabilen naložbeni okvir.

Za vodilni evropski položaj je ključna enotna politika standardizacije, ki podpira več gospodarskih panog in deležnikov. Od pravočasnih in visokokakovostnih standardov, v pripravo katerih so vključeni vsi akterji in ki inovativnim podjetjem omogočajo rast na enotnem trgu in po svetu, imajo korist regulatorji, industrija in potrošniki.

Zato je, kot je bilo že navedeno, v strategiji za enotni trg napovedan začetek „**skupne pobude za standardizacijo**“ med javnimi in zasebnimi partnerji v evropskem sistemu za standardizacijo, vključno z evropskimi in nacionalnimi organizacijami in organi za standardizacijo, panožnimi združenji, MSP, potrošniškimi organizacijami, sindikati, okoljskimi organizacijami, Efto, državami članicami in Komisijo.

Razprave med vsemi partnerji so potekale v edinstveni obliki na podlagi odprtega in inovativnega pripravljalnega postopka, ki je temeljil na konsenzu in sodelovanju. Zanj je bilo značilno proaktivno sodelovanje vseh zgoraj navedenih deležnikov. Med rezultati tega postopka je skupna vizija za vse partnerje in skupni postopek za osredotočanje na različne pobude, ki si prizadevajo za posodobitev, prednostno razvrstitev, pospešitev in racionalizacijo priprave standardov do konca leta 2019.

Sodelujoči si prizadevajo za prostovoljno pridružitve in skupno izvajanje vizije, izražene v skupni pobudi za standardizacijo, brez poseganja v veljavne zakonodajne akte, zlasti Uredbo (EU) št. 1025/2012. Vsak partner bo k postopku prispeval skladno s svojim strokovnim znanjem in interesi.

Skupna pobuda za standardizacijo temelji na vrednostni verigi standardizacije (glej Sliko 1), izvajala pa se bo s 15 ukrepi na treh področjih (glej Prilogo 1):

- i. ozaveščenost in izobrazba o evropskem sistemu za standardizacijo in njegovo razumevanje;
- ii. usklajevanje, sodelovanje, preglednost in vključevanje ter
- iii. konkurenčnost in mednarodna razsežnost.

Namen teh ukrepov je izboljšati delovanje evropskega sistema za standardizacijo skladno z njegovimi temeljnimi vrednotami, kot sta konsenz in prostovoljna narava standardov.

Glavni pričakovani dosežki skupne pobude za standardizacijo

Leta 2013 je razvoj evropskih standardov povprečno trajal 36 mesecev (leta 2009 pa 60 mesecev). **Hitrost** razvijanja standarda je treba uskladiti z njegovim **vključevanjem in kakovostjo**. V različnih delih skupnosti za standardizacijo potekajo zanimivi poskusi za izboljšanje pravočasne predložitve visokokakovostnih standardov. Med temi so novi načini priprave standardov, katerih namen je prepolovitev potrebnega časa do leta 2020. Potrebne postopke določanja standardov bosta sprožila izmenjava dobre prakse in okrepljeno sodelovanje med organizacijami na podlagi skupne pobude za standardizacijo.

Za pravočasen razvoj standardov pri hitro razvijajoči se tehnologiji je potrebna tudi zgodnja preučitev pomena standarda že v fazi raziskav in razvoja. Partnerji skupne pobude za standardizacijo predlagajo pospešitev določanja standardov z novimi načini sodelovalnega razvoja standardov.

Pomembni sta učinkovito predvidevanje in načrtovanje standardizacije z raziskavami in razvojem. Dejansko lahko študije predvidevanja pomagajo predvideti potrebe po razvoju standardov s povezovanjem tako nastajajočih tehnologij, njihovih raziskovalnih potreb za prihodnje proizvode in postopkov z opredeljevanjem politik. V nedavni študiji predvidevanja, ki jo je izvedlo Skupno raziskovalno središče,¹⁹ so se raziskovali prihodnost industrijske strukture in področja izboljšav, na katerih se mora evropski sistem za standardizacijo izboljšati, da bi izpolnjeval prihodnje potrebe in hkrati spoštoval temeljno vrednoto sistema. Skupna pobuda za standardizacijo preučuje, kako bi bilo mogoče bolj sistematično in s pogledom, usmerjenim v prihodnost, analizirati vrzel med **prednostnimi nalogami na področju raziskav/inovacij** in evropsko standardizacijo ter jo nazadnje učinkoviteje odpraviti, da bi se pri raziskavah in razvoju ustvaril refleks zgodnje standardizacije ter da bi ga evropski sistem za standardizacijo prevzel in tako bolje podpiral trženje inovativnih proizvodov in storitev. To bo pripomoglo k uskladitvi prednostnih nalog ter razvoja standardov in dejavnosti preskušanja, ki jih podpira zlasti program Obzorje 2020.

Še en pomemben element je **izobraževanje in ozaveščanje** o potencialu konkurenčnosti zaradi standardizacije. Na evropski ravni praktično ni standardizacije v formalnem izobraževanju in poklicnem usposabljanju ter zlasti modela EU za standardizacijo. Zato je treba standardizacijo v sodelovanju z izkušenimi državami članicami, pa tudi z vključitvijo akademikov raziskati in spodbujati kot element formalnega izobraževanja in akademskega in poklicnega usposabljanja ter pravočasno pripraviti naslednjo generacijo oblikovalcev standardov. V skupni pobudi za standardizacijo je razvoj programov usposabljanja o standardizaciji za nacionalne in evropske javne uprave predviden kot pomemben element v okviru tega inovativnega izobraževalnega projekta, ki podpira pametno in inovacijam naklonjeno zakonodajo in javne politike.

Prednostna razvrstitev dejavnosti standardizacije je ključna za prispevek h konkurenčnosti evropske industrije. Za učinkovito prednostno razvrstitev sta potrebna dialog ter skupna analiza EU in deležnikov za standardizacijo pri določanju pomembnosti trga in potreb politike. To vključuje mnenja socialnih in družbenih deležnikov pri določanju standardov ter zgodnjo vključitev industrije prek okrepljene izmenjave informacij s Komisijo skladno s členi 10, 11 in 12 uredbe o standardizaciji. Boljša prednostna razvrstitev bo omogočila tudi učinkovitejšo uporabo razpoložljivega strokovnega znanja v Evropi (zdaj k evropskemu sistemu za standardizacijo prispeva približno 60 000 strokovnjakov). Poleg tega je bistveni element, poudarjen v zgoraj navedenem sporočilu o standardih IKT, v katerem je določen celovit strateški in politični pristop k standardizaciji prednostnih informacijskih in komunikacijskih tehnologij, ki so ključnega pomena za uresničitev enotnega digitalnega trga, ter v dokumentu o standardih za storitve, ki je priložen temu sporočilu. Te pobude imajo enako vizijo kot skupna pobuda za standardizacijo, zato bodo njihovi nadaljnji ukrepi na teh medsektorskih področjih izvedeni skladno s skupno pobudo. Poleg tega se bo s tremi pilotnimi projekti poskušala okrepiti podpora standardizaciji na prednostnih področjih, kot je gradbeništvo, za javno naročanje in sodelovanje MSP ter socialnih in družbenih deležnikov v standardizaciji.

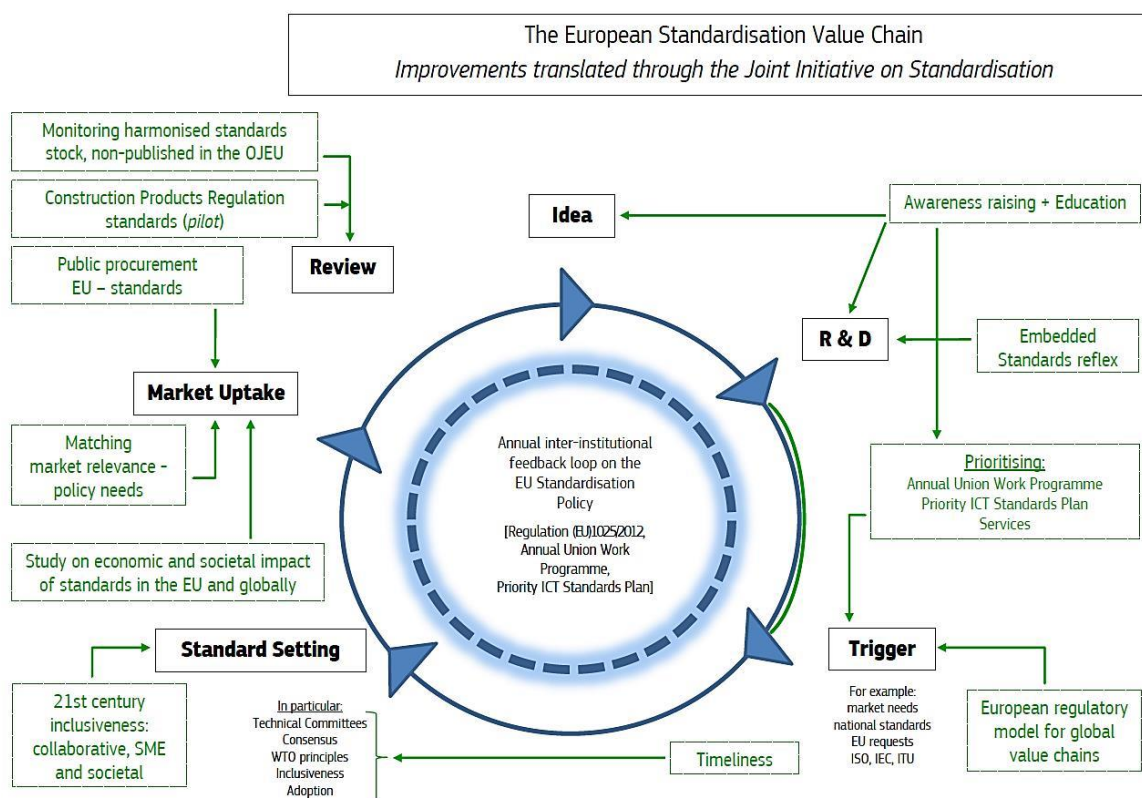
Hkrati bo lahko Komisija bolje spremljala vse neobjavljene usklajene standarde, ki so jih evropske organizacije za standardizacijo predlagale za objavo v Uradnem listu Evropske unije, da bi tako postali usklajeni standardi EU.

¹⁹ „How will standards facilitate new production systems in the context of European innovation and competitiveness in 2025?“ (Kako bodo standardi pomagali novim proizvodnim sistemom v okviru evropske inovativnosti in konkurenčnosti v letu 2025?), ISBN: 978-92-79-45414-1.

Ker so trgi vse bolj svetovni, se enako dogaja tudi s standardizacijo. Na **mednarodni ravni** se evropski potencial za trgovino in naložbe krepi s prizadevanji za spodbujanje evropskega regulativnega modela v tretjih državah. Namen skupne pobude za standardizacijo je spodbujati deležnike k mednarodni promociji uporabe orodij, kot je razvoj skupnih regulativnih modelov v mednarodnih organizacijah in pri pogajanjih kot osnove za standardizacijo, s pomembnimi trgovinskimi partnerji doseči skupno razumevanje glede tega, kateri so pomembni mednarodni standardi v različnih panogah, ter podpirati evropska MSP, socialne in družbene deležnike v mednarodnih postopkih standardizacije, na primer s spodbujanjem dobrih praks za MSP na ravni Mednarodne organizacije za standardizacijo (ISO) in Mednarodne elektrotehniške komisije (IEC). Komisija bo za navedeni namen in druge politične teme z njima ohranjala redne stike in strukturirani dialog.

Na splošno je treba na te ukrepe gledati kot na celoto in ukrepe, ki se medsebojno krepijo. Celotna vrednostna veriga standardizacije bo tako preglednejša in bolj vključujoča ter se bo učinkoviteje odzivala na prihodnje izzive skupaj z desetimi prednostnimi nalogami Komisije.

Slika 1: Vrednostna veriga evropske standardizacije, zasnova in ureditev: EK.

Skupna pobuda za standardizacijo določa vizijo in si prizadeva za **posodobitev načina priprave standardov v Evropi**. Zlasti bo osredotočena na ključne elemente: spodbujanje hitrejšega razvoja standardov, odpravo vrzeli med prednostnimi nalogami raziskav in evropsko standardizacijo, jasnejše prednostno razvrščanje in močnejšo mednarodno navzočnost.

Za spremljanje nadaljnjega izvajanja različnih posameznih ukrepov in po potrebi opredelitev novih je predvidena ustanovitev usmerjevalne skupine pod predsedstvom Evropske komisije. Ukrepi naj bi bili prvič predloženi ob svetovnem dnevu standardizacije 2016

(14. oktobra 2016). Usmerjevalna skupina je neformalni posvetovalni organ, njeni predlogi pa ne bodo vplivali na regulativni okvir, določen z Uredbo (EU) št. 1025/2012, in pristojnosti Komisije. Evropska komisija preuči morebitno potrditev drugih ukrepov, ki se lahko predlagajo.

3. STANDARDI V PODPORO POLITIKAM, KI ZADEVAJO CELOTNO GOSPODARSTVO: STORITVE IN IKT

Zaradi vse večje digitalizacije in t. i. ostoritvenja gospodarstva so standardi IKT in standardi za storitve ključnega pomena ter zadevajo vse gospodarske panoge. Njihov potencial še ni v celoti izkoriščen, zato Komisija standardizacijo na teh dveh področjih obravnava posebej in kot prednostno nalogo. Zato je aprila 2016 že sprejela sporočilo o standardih IKT, posebne smernice za standarde za storitve pa predstavlja v dokumentu z naslovom „*Izkoriščanje potenciala evropskih standardov za storitve za pomoč evropskim potrošnikom in podjetjem*“, ki je priložen temu sporočilu.

... Standardi IKT

Skupni **standardi IKT** zagotavljajo interoperabilnost digitalnih tehnologij in so temelj učinkovitega enotnega digitalnega trga. Zagotavljajo, da tehnologije v različnih sektorjih in panogah brez težav in zanesljivo delujejo skupaj, prinašajo ekonomijo obsega, spodbujajo raziskave in inovacije ter ohranjajo odprte trge. Razvoj standardov IKT v prednostnih tehnologijah, ki so ključne za dokončanje enotnega digitalnega trga, zahteva osredotočen in trajen evropski odziv. Ti premisleki so v sami osnovi aprilskega sporočila o standardih IKT, pri čemer je njihov namen zagotoviti, da so standardi, povezani z IKT, določeni tako, da se bolj odzivajo na potrebe politike, so prilagodljivi, odprti, močnejše povezani z raziskavami in inovacijami ter bolje usklajeni, zaradi česar ne nazadnje bolj vplivajo na preoblikovanje širšega evropskega gospodarstva v digitalno gospodarstvo.

Javno-zasebna partnerstva in druge obsežne, industrijsko vodene pobude evropskim podjetjem omogočajo povezovanje raziskav s standardizacijo. Potrebno je nadaljnje sodelovanje ustreznih deležnikov, vključno z evropsko industrijo, evropskimi in mednarodnimi organi in forumi za standardizacijo, ki si prizadevajo za celovite časovne načrte za standardizacijo. Za Komisijo je zlasti pomembno spodbujanje odprtih standardov. Prednost pred lastniškimi rešitvami, zgolj nacionalnim pristopom in standardi, ki omejujejo interoperabilnost, bi morali imeti odprti in horizontalni ekosistemi za razvoj standardov.

Komisija bo spremljala tekoče delo na prednostnih področjih IKT v ustreznih mednarodnih forumih za standardizacijo in drugih forumih ter še naprej dejavno sodelovala s ključnimi mednarodnimi partnerji, da bi zagotovila globalno uskladitev prednostnih nalog na področju IKT.

... in standardi za storitve

Standard za storitev je standard, ki opredeljuje, katere zahteve mora izpolnjevati storitev, da se dokaže njena primernost za namen, na primer z navedbo opredelitve pojmov, kazalnikov kakovosti storitve in njihovih ravni ali opredelitvijo časa izvedbe.²⁰

Prostovoljni evropski standardi za storitve lahko prinesejo številne enake koristi kot standardi za proizvode. Storitve pomenijo 70 % gospodarstva EU, vendar se na storitve nanašata le 2 % od vseh evropskih standardov. Poleg tega se je med nedavnim posvetovanjem z deležniki

²⁰ Primeri so standard za obravnavanje pritožb potrošnikov pri poštnih storitvah, standardi o zahtevah za storitve zagotavljanja informacij turistom ali za postopke upravljanja objektov.

pokazalo, da lahko nacionalni standardi za storitve predstavljajo ovire za čezmejno zagotavljanje storitev. Vendar je to čas, ko se storitve kot delež BDP v vseh državah članicah povečujejo, ko so ponudniki storitev kot še nikoli do zdaj vključeni v svetovne vrednostne verige, proizvajalci pa vse pogosteje zagotavljajo storitve s proizvodi, kar se v angleščini pogosto imenuje „servicification“ (ostoritvenje). Kadar se standardi za proizvode ne ujemajo s standardi za storitve, ki spremljajo proizvode, pa se lahko vse to zaustavi.

Evropski ponudniki storitev, ki so želeli ponujati čezmejne storitve, in evropski proizvajalci, ki so skupaj s svojimi proizvodi želeli ponujati storitve v tujini, so zaradi te nižje stopnje razvoja evropskih standardov za storitve zamudili nekatere priložnosti. Zaradi tega in posledičnega učinka na evropsko gospodarstvo kot celoto je bilo več pozivov k usklajenemu evropskemu ukrepanju.

Kot je bilo napovedano v strategiji za enotni trg ter kot odziv na pozive industrije, potrošniških organizacij, držav članic in določevalcev standardov Komisija predstavlja svoj pristop za standarde za storitve v priloženem delovnem dokumentu služb Komisije. V dokumentu so preučeni izzivi za standarde za storitve ter določeni splošni okvir in praktične rešitve politike za spodbujanje intenzivnejšega razvoja evropskih standardov za storitve, obravnavanje nacionalnih ovir in izboljšanje zagotavljanja informacij. Komisiji, državam članicam, določevalcem standardov in deležnikom bo zagotovil osnovo za skupno delo, s čimer se zagotovi, da standardi za storitve čim bolj prispevajo k celotnemu gospodarskemu spektru. Dokument dopolnjuje skupno pobudo in ukrepe o povezovanju evropskih trgov storitev.

Skladno s skupno pobudo za standardizacijo bi morali biti **standardi IKT in standardi za storitve** ključne prednostne naloge evropskega sistema za standardizacijo, tako da lahko Evropa v celoti uživa koristi digitalizacije in ostitvenja gospodarstva. Zlasti v zvezi s standardi za storitve je namen delovnega dokumenta služb Komisije, vključenega v ta sveženj, podati prvo analizo potrebnih standardov za storitve.

4. Pot naprej

Trenutno se evropska politika standardizacije razvija z različnimi instrumenti politike, in sicer z **letnim programom dela Unije za evropsko standardizacijo**²¹ in **tekočim načrtom IKT**²². Poleg tega na različnih mestih, in sicer na odboru za standarde²³ in evropski platformi več zainteresiranih strani o standardizaciji IKT²⁴, poteka dialog o standardih. Sodoben sistem mora temeljiti na enotni in skladni evropski politiki standardizacije, v kateri so usklajeni različne prednostne naloge politike EU in instrumenti EU.

Da bi Komisija to dosegla, se ji zdi pomembno vse te instrumente uskladiti v celovitem letnem ciklu upravljanja v zvezi s politiko EU za standardizacijo. V ciklu bo najpomembnejše

²¹ V letnem programu dela Unije so skladno s členom 8 Uredbe (EU) št. 1025/2012 opredeljene strateške prednostne naloge za evropsko standardizacijo, ob upoštevanju dolgoročnih strategij Unije za rast. V njem se navedejo evropski standardi in evropski standardizacijski dokumenti, ki jih namerava Komisija zahtevati od evropskih organizacij za standardizacijo.

²² Dokumentu, ki ga Komisija vsako leto pripravi v sodelovanju z evropsko platformo več zainteresiranih strani o standardizaciji IKT in ki zagotavlja večletni pregled potreb po pripravljanih ali dopolnilnih dejavnostih standardizacije IKT, ki bi jih bilo treba izvajati v podporo dejavnostim politike EU.

²³ Člen 22 Uredbe (EU) št. 1025/2012.

²⁴ Platforma več zainteresiranih strani je bila ustanovljena s Sklepom Komisije z dne 28. novembra 2011 o ustanovitvi evropske platforme več zainteresiranih strani o standardizaciji IKT (2011/C 349/04). Je svetovalna skupina Komisije v zvezi z vprašanji izvajanja politike za standardizacijo IKT. Vključuje države članice, evropske, mednarodne in svetovne organe za standardizacijo, industrijo in predstavnike družbe.

sprejetje letnega programa dela Unije julija vsako leto, pred tem pa naj bi v skladu s predlogom od leta 2017 vsako pomlad potekal medinstitucionalni dialog za zagotovitev polne vključenosti Evropskega parlamenta in Sveta, Evropskega ekonomsko-socialnega odbora in Odbora regij. Dialog bo temeljil na enotnem poročilu Komisije Svetu in Evropskemu parlamentu o izvajanju letnega programa dela Unije, prednostnih nalogah na področju standardizacije IKT za enotni digitalni trg, skupni pobudi za standardizacijo in razvoju evropskih standardov za storitve.

Poleg tega bo Komisija za nadaljnjo okrepitev podlage tega poročila in v skladu s pozivom Sveta²⁵ začela študijo o ekonomskem učinku standardizacije, ki se bo izvajala po vsej EU, da bi tako dopolnila nacionalne študije.

Današnji sveženj o standardizaciji skupaj z aprilskim sporočilom o standardih IKT in skupno pobudo določa skladno vizijo Komisije o vlogi standardizacije v podporo oblikovanju politike. Sestavljajo ga naslednji dokumenti:

1. **Letni program dela Unije za evropsko standardizacijo za leto 2017:** v njem so opredeljeni strateške prednostne naloge in cilji za evropsko standardizacijo, pri čemer se upoštevajo dolgoročne strategije EU za delovna mesta in rast, kot je akcijski načrt o krožnem gospodarstvu²⁶, ter navedejo evropski standardi in evropski standardizacijski dokumenti, ki jih namerava Komisija leta 2017 zahtevati od evropskih organizacij za standardizacijo;
2. **„Poročilo iz člena 24“ in dokument REFIT**, ki prinaša dokaze o delovanju evropskega sistema za standardizacijo in podpira razvoj politike na podlagi skupne pobude za standardizacijo;
3. **delovni dokument služb Komisije o standardih za storitve:** *„Izkoriščanje potenciala evropskih standardov za storitve za pomoč evropskim potrošnikom in podjetjem“*.

5. Sklepne ugotovitve

Komisija v tem svežnju o standardizaciji, ki je nadaljevanje strategije za enotni trg, predstavlja skladno vizijo, katere cilji so nov zagon standardizaciji v podporo oblikovanju politike EU, uskladitev s hitro spreminjajočo se gospodarsko krajino ter brisanje meja med proizvodnjo, digitalnim trgom in storitvami. Prvi ukrep v zvezi s tem je sporazum, dosežen o skupni pobudi za standardizacijo, za boljšo medsebojno povezavo z različnimi akterji v evropskem sistemu za standardizacijo s skupnim ciljem: uresničevati prednostne naloge Komisije in prispevati k delovnim mestom in rasti v EU. Ker ta vizija temelji na celostnem pristopu k standardizaciji, vključuje tudi nedavno sprejeto sporočilo o standardih IKT.

Komisija poziva Evropski parlament, Svet, Evropski ekonomsko-socialni odbor in Odbor regij, naj podprejo to sporočilo in spremne dokumente, da bi prispevali k dokončanju enotnega digitalnega trga in se v tesnem sodelovanju z vsemi ustreznimi deležniki dejavno vključili v njegovo izvajanje.

²⁵ Sklepi Sveta iz marca 2015.

²⁶ COM(2015) 614 final z dne 2. decembra 2015.

Priloga I: Predlog skupne pobude za prvi osnutek nabora ukrepov, ki jih spremljajo pilotni projekti:

1. Ozaveščenost in izobrazba o evropskem sistemu za standardizacijo in njegovo razumevanje

- 1) študija o gospodarskih in družbenih učinkih ter dostop do standardov v državah članicah EU in EFTA;
- 2) povezovanje raziskav in inovacij s standardizacijo;
- 3) izobraževalni programi o standardizaciji/usposabljanje in ozaveščanje o standardizaciji;
- 4) izboljšanje ozaveščenosti o standardizaciji, posebej na ravni nacionalnih javnih organov;
- 5) pilotni projekt: okrepitev podpore standardizacije za izvajanje uredbe o gradbenih proizvodih.

2. Usklajevanje, sodelovanje, preglednost in vključevanje

- 6) okrogla miza o tržni relevantnosti standardov („SMARRT“);
- 7) optimizacija operativnih vidikov Uredbe (EU) št. 1025/2012;
- 8) zagotavljanje visokokakovostnih standardov, pri čemer njihova priprava in sklicevanje nanje poteka pravočasno;
- 9) vključenost, preglednost in učinkovito sodelovanje vseh deležnikov v evropskem sistemu za standardizacijo;
- 10) olajšanje sodelovanja vseh deležnikov na nacionalni ravni;
- 11) pilotni projekt: povečana raba standardov v javnem naročanju in boljša skladnost z direktivami o javnem naročanju.

3. Konkurenčnost in mednarodna razsežnost

- 12) spodbujanje večjega razvoja in rabe evropskih standardov za storitve, da se pripomore k integraciji evropskih storitvenih trgov;
- 13) spodbujanje evropskega regulatornega modela, ki ga podpirajo prostovoljni standardi, in njegovih tesnih povezav z mednarodno standardizacijo v tretjih državah;
- 14) posodobitev evropske industrije v svetovnem merilu, vključno z digitalizacijo;
- 15) pilotni projekt: izboljšano zastopanje interesov evropskih MSP in družbenih deležnikov v mednarodnih procesih standardizacije.

Noben ukrep ne vpliva dodatno na proračun EU, vendar se lahko financiranje šteje za upravičeno na podlagi sedanjih večletnih finančnih načrtov.